

פרשת שלח – ראשון

יג (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֶת־מִלַּל יְיָ, עִם מֹשֶׁה לְאמֹר:

(ב) שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כָּל נָשִׂיא בָהֶם:

רס"א שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים: (במדבר רבה)

למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דבה, שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. שְׁלַח־לְךָ: (במדבר רבה סוטה לו) לדעתך אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח. לפי שבאו ישראל ואמרו (דברים א): "נשלחה אנשים לפנינו" כמה שנאמר (שם): "ותקרבון אלי כלכם וגו'". ומשה נמלך בשכינה, אמר: אני אמרתי להם שהיא טובה, שנאמר (שמות ג): "אעלה אתכם מעני מצרים וגו'", חיייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוה:

(ג) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּארָן עַל־פִּי יְהוָה כָּלם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

רס"ב עַל־פִּי ה': ברשותו, שלא עבד על ידו. כלם אנשים: כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו:

(ד) וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמִטָּה רָאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן־זִכְוֹר:

ד ואלין, שמהתהוין: לשבטא דראובן, שמוע בר זכור.

(ה) לְמִטָּה שִׁמְעוֹן שָׁפֹט בֶּן־חוּרִי:

ה לשבטא דשמעון, שפט בר חורי.

(ו) לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלָב בֶּן־יִפְנֶה:

ו לשבטא דיהודה, כלב בר יפנה.

(ז) לְמִטָּה יִשָּׁשׁכָר יִגָּאֵל בֶּן־יוֹסֵף:

ז לשבטא דיששכר, יגאל בר יוסף.

(ח) לְמִטָּה אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן־נוּן:

ח לשבטא דאפרים, הושע בר נון.

(ט) לְמִטָּה בִּנְיָמִן פִּלְטִי בֶּן־רְפוּא:

ט לשבטא דבנימין, פלטי בר רפוא.

(י) לְמִטָּה זְבוּלֻן גַּדִּיאֵל בֶּן־סוּדִי:

י לשבטא דזבולון, גדיאל בר סודי.

(יא) לְמִטָּה יוֹסֵף לְמִטָּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶּן־סוּסִי:

יא לשבטא דיוסף, לשבטא דמנשה גדי, בר סוסי.

(יב) לְמִטָּה רָן עַמִּיאֵל בֶּן־גִּמְלִי:

יב לשבטא דרן, עמיאל בר גמלי.

(יג) לְמִטָּה אֲשֶׁר סֹתוּר בֶּן־מִיכָאֵל:

יג לשבטא דאשר, סתור בר מיכאל.

(יד) לְמִטָּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶּן־וּפְסִי:

יד לשבטא דנפתלי, נחבי בר ופסי.

(טו) לְמִטָּה גֵּד גִּאוּאֵל בֶּן־מָכִי:

טו לשבטא דגד, גאואל בר מכי.

(טז) אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שְׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן־נּוּן יְהוֹשֻׁעַ:

רס"ב וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ וְגו': התפלל עליו: יה יושיעך מעצת מרגלים. (במ"ד):

(יז) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים עָלוּ זֶה בְּנֹגֵב וְעַלִּיתֶם אֶת־הָהָר:

רס"ג עָלוּ זֶה בְּנֹגֵב: הוא היה הפסלת של ארץ-ישראל, שכן דרך התגרים מראין את הפסלת תחלה ואחר כך מראין את השבב:

(יח) וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מֵהָר הוּא וְאֶת־הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הַחֲזִק הוּא הִרְפָּה הַמְעַט הוּא אִם־רַב:

רס"ד אֶת־הָאָרֶץ מֵהָר־הוּא: (במ"ד) יש ארץ מגדלת גבורים, ויש ארץ מגדלת חלשים, יש מגדלת אוכלוסין, ויש ממעטת אוכלוסין: החזק הוא הרפה: (במ"ד) סימן מסר להם: אם בפרזים יושבין חזקים הם, שסומכין על גבורתם, ואם בערים בצורות יושבין חלשים הם:

(יט) וּמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הוּא אִם־רָעָה וּמָה הָעָרִים אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמַחְנִים אִם־בְּמִבְצָרִים:

רס"ה הַבְּמַחְנִים: תרגומו: הפפצחין. כרפין פצוחין ופתוחין מאין חומה. הטובה הוא: במעינות ותהומות טובים ובריאים

(כ) וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הוּא אִם־רָוָה הַיִּשְׁבָּה עַץ אִם־אֵין וְהַתְּחִזְקָתָם וְלִקְחָתָם מִפְּרֵי הָאָרֶץ וְהַיְמִים יָמִי בְּכוּרֵי עֲנָבִים:

רס"ו הַיִּשְׁבָּה עֵץ: אם יש בהם אדם פשר שיגן עליהם בזכותו. בכורי ענבים: ימים שהענבים מתבשליין בכפור:

(כא) וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הוּא אִם־רָוָה הַיִּשְׁבָּה עַץ אִם־אֵין וְהַתְּחִזְקָתָם וְלִקְחָתָם מִפְּרֵי הָאָרֶץ וְהַיְמִים יָמִי בְּכוּרֵי עֲנָבִים:

כ ומא ארעא העתירא היא אם מספינא, האית בה אילנין אם לא, ותתקפון, ותסבון מאבא דארעא; ויומא יומי, בכורי ענבין.